

HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR FINANCIJSKIH USLUGA

Na temelju članka 69. stavka 7. Zakona o leasingu („Narodne novine“ br. 141/2013), Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga na sjednici Upravnog vijeća održanoj 20. rujna 2018. godine donosi

PRAVILNIK

O KRITERIJIMA I NAČINU UPRAVLJANJA RIZICIMA LEASING DRUŠTVA

UVODNE ODREDBE

Članak 1.

- (1) Ovim Pravilnikom detaljnije se propisuju kriteriji i način upravljanja rizicima leasing društva iz članka 69. Zakona.
- (2) Odredbe ovog Pravilnika na odgovarajući se način primjenjuju i na podružnice leasing društava iz druge države članice Europske unije kao i podružnice leasing društava iz trećih država.
- (3) Prekršajne odredbe Zakona na odgovarajući se način primjenjuju i na postupanje leasing društva i odgovornih osoba u leasing društvu u odnosu na primjenu odredbi ovoga Pravilnika.

Pojmovi i definicije

Članak 2.

Pojmovi koji se koriste u ovom Pravilniku imaju sljedeće značenje:

1. Hanfa je Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga.
2. Zakon je Zakon o leasingu („Narodne novine“ br. 141/2013).
3. Kreditni rizik jest rizik gubitka zbog neispunjavanja novčane obveze primatelja leasinga prema leasing društvu.
4. Koncentracijski rizik jest rizik koji proizlazi iz svake pojedinačne, izravne ili neizravne, izloženosti prema jednoj osobi odnosno grupi povezanih osoba ili skupa izloženosti koje povezuju zajednički činitelji rizika kao što su isti gospodarski sektor, odnosno geografsko područje i istovrsni poslovi koji mogu dovesti do takvih gubitaka koji bi mogli ugroziti nastavak poslovanja leasing društva.
5. Tržišni rizik predstavlja potencijalne učinke koje vanjski utjecaji imaju na vrijednost imovine i obveza leasing društva, a uzrokuju ga kretanja na financijskim tržištima. Tržišni rizici jesu valutni rizik, kamatni rizik i tržišni rizik likvidnosti.
6. Valutni rizik jest rizik promjene vrijednosti financijskog instrumenta zbog promjena tečaja stranih valuta.

7. Kamatni rizik jest rizik promjene vrijednosti financijskog instrumenta zbog promjena tržišnih kamatnih stopa.
8. Tržišni rizik likvidnosti je rizik nemogućnosti likvidacije imovine po prihvatljivoj cijeni i u prikladnom roku.
9. Operativni rizik jest rizik gubitka zbog neprikladnih ili pogrešno izvršenih poslovnih procesa, postupaka i propusta koji se odnose na ljudske resurse ili sustave unutar leasing društva ili zbog vanjskih utjecaja ili događaja.
10. Rizik likvidnosti jest rizik gubitka koji proizlazi iz postojeće ili očekivane nemogućnosti leasing društva da podmiri svoje novčane obveze o dospeljeću.
11. Financijski instrument je svaki ugovor uslijed kojeg nastaje financijska imovina jednog subjekta i financijska obveza ili vlasnički instrument drugog subjekta (sukladno odredbama Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja).
12. Ukupna izloženost leasing društva je zbroj izloženosti po osnovi financijskog leasinga, izloženosti po osnovi operativnog leasinga, izloženosti po osnovi danih zajmova te ostalih izloženosti.
13. Izloženost po osnovi financijskog leasinga je zbroj dospjelih nenaplaćenih potraživanja i nedospjele glavnice.
14. Izloženost po osnovi operativnog leasinga je zbroj potraživanja i nedospjele ugovorene vrijednosti.
15. Izloženost po osnovi danih zajmova je zbroj dospjelih nenaplaćenih potraživanja i nedospjele glavnice.
16. Ostale izloženosti su izloženosti po danim depozitima, ulaganja u vrijednosne papire i poslovne udjele te ostale izloženosti koje nose kreditni rizik.
17. Grupa povezanih osoba su dvije ili više osoba povezanih sukladno odredbama članaka 12., 13., 14. i 15. Zakona.
18. Izloženost prema državi je izloženost prema središnjoj državi, fondovima socijalne sigurnosti, javnim nefinancijskim poduzećima, jedinicama lokalne uprave i samouprave (lokalna država) sve sukladno sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica prema europskom sustavu nacionalnih i regionalnih računa.

SUSTAV UPRAVLJANJA RIZICIMA

Članak 3.

Leasing društvo dužno je uspostaviti sveobuhvatan i učinkovit sustav upravljanja rizicima u skladu s vrstom, opsegom i složenosti svoga poslovanja koji mora uključivati najmanje:

- strategije, politike, postupke i mjere upravljanja rizicima,
- tehnike mjerenja rizika,
- praćenje i izvješćivanje o rizicima,
- podjelu odgovornosti u vezi s upravljanjem rizicima.

Strategije, politike i interni akti za upravljanje rizicima

Članak 4.

- (1) Leasing društvo dužno je donijeti strategiju, politike i druge interne akte za upravljanje rizicima i osigurati njihovu primjenu na razini cijeloga leasing društva.
- (2) Strategija upravljanja rizicima iz stavka 1. ovoga članka jedan je ili više pisanih dokumenata koji minimalno obuhvaćaju ciljeve i osnovna načela preuzimanja i upravljanja rizicima i sklonost leasing društva za preuzimanje rizika.
- (3) Politike i interni akti iz stavka 1. ovoga članka za upravljanje rizicima čine jedan ili više dokumenata koji minimalno obuhvaćaju sljedeće:
 - utvrđivanje prihvatljivog stupnja rizika za pojedine rizike,
 - jasne linije ovlasti i odgovornosti za upravljanje rizicima unutar leasing društva,
 - metodologiju utvrđivanja i mjerenja odnosno procjenjivanja rizika kojima je leasing društvo izloženo ili bi moglo biti izloženo,
 - interne limite i kontrole te ostale postupke za ovladavanje i praćenje rizika uključujući uspostavu odgovarajućih limita,
 - procedure i mjere ako dođe do odstupanja od primjene usvojenih politika i postupaka,
 - procedure i mjere ako dođe do kriznih situacija.
- (4) Strategije, politike i interni akti iz stavka 1. ovoga članka moraju biti u pisanom obliku, jasno definirani i dokumentirani te dostupni svim radnicima leasing društva uključenima u proces preuzimanja i upravljanja rizicima.
- (5) Leasing društvo dužno je redovito nadzirati, ocjenjivati, preispitivati i redovito, a najmanje jednom godišnje revidirati i po potrebi ažurirati primjerenost i učinkovitost predviđenih mjera u svrhu otklanjanja mogućih nedostataka u istima.

Utvrđivanje, mjerenje i ovladavanje rizicima

Članak 5.

- (1) Leasing društvo dužno je kontinuirano utvrđivati rizike kojima je ili bi moglo biti izloženo u svojem poslovanju te analizirati uzroke izloženosti rizicima.
- (2) Leasing društvo dužno je redovito mjeriti odnosno procjenjivati rizike koje je utvrdilo u svojem poslovanju.
- (3) Leasing društvo dužno je mjeriti odnosno procjenjivati rizike na temelju prikladnih kvantitativnih i/ili kvalitativnih metoda mjerenja odnosno procjene rizika koje će omogućiti uočavanje promjena u profilu rizičnosti leasing društva uključujući i pojavljivanje novih rizika.
- (4) Leasing društvo dužno je jasno odrediti kriterije za odlučivanje i postupke za ovladavanje rizicima uzimajući u obzir postojeći i željeni profil rizičnosti te sklonost preuzimanju rizika.
- (5) Leasing društvo dužno je prikladno dokumentirati način ovladavanja rizikom uključujući i razloge za prihvaćanje, smanjenje, izbjegavanje ili prijenos rizika.

Praćenje i izvješćivanje o rizicima

Članak 6.

- (1) Leasing društvo dužno je uspostaviti sustav redovitog praćenja i izvješćivanja o izloženosti rizicima i profilu rizičnosti leasing društva.

- (2) Leasing društvo dužno je uspostaviti sustav praćenja i izvješćivanja o rizicima na način da svim relevantnim razinama upravljanja omogući pravodobne, točne i dovoljno detaljne informacije koje su potrebne za donošenje poslovnih odluka odnosno sigurno i stabilno poslovanje leasing društva.
- (3) Leasing društvo dužno je na odgovarajući način pratiti rizike iz poslovnih procesa koje je izdvojilo na druge osobe.

Podjela odgovornosti u svezi s upravljanjem rizicima

Članak 7.

- (1) Nadzorni odbor leasing društva nadležan je za davanje suglasnosti upravi leasing društva na organizaciju sustava upravljanja rizicima.
- (2) Uprava leasing društva odgovorna je za:
 - uspostavljanje jasnih i dosljednih unutarnjih odnosa u vezi s odgovornošću za preuzimanje i upravljanje rizicima uključujući razgraničenja ovlasti i odgovornosti između nadzornog odbora, uprave leasing društva i rukovodstva leasing društva,
 - osiguranje odgovarajućeg broja radnika sa stručnim znanjem i iskustvom u sustavu upravljanja svim značajnim rizicima,
 - odobravanje i periodično (najmanje jedanput na godinu) provjeravanje i usklađivanje strategija i politika preuzimanja i upravljanja rizicima,
 - uspostavljanje opće svjesnosti o rizicima na svim razinama leasing društva, odnos i ponašanje radnika prema riziku i upravljanju rizikom, uzimajući u obzir prihvatljiv stupanj rizika za leasing društvo.
- (3) Uprava leasing društva sudjeluje u procesu upravljanja rizicima i dužna je aktivno se uključiti u proces upravljanja svim značajnim rizicima.
- (4) Svi radnici leasing društva sudjeluju u provođenju sustava upravljanja rizicima.

UPRAVLJANJE POJEDINAČNIM RIZICIMA

Članak 8.

- (1) Leasing društvo dužno je donijeti i provoditi primjerene politike i postupke upravljanja za najmanje sljedeće rizike:
 - kreditni rizik (uključujući i koncentracijski rizik),
 - tržišni rizik (uključujući valutni, kamatni rizik i tržišni rizik likvidnosti),
 - rizik likvidnosti,
 - operativni rizik.
- (2) Leasing društvo dužno je donijeti i provoditi primjerene politike i postupke upravljanja i za sve druge vrste rizika kojima je ili bi moglo biti izloženo u svome poslovanju.

KREDITNI RIZIK

Upravljanje kreditnim rizikom

Članak 9.

- (1) Leasing društvo dužno je donositi odluke o odobravanju posla leasinga na temelju primjerenih i jasno definiranih kriterija te je dužno definirati postupke odlučivanja o odobravanju, promjenama, obnavljanju ugovora o leasingu i refinanciranju poslova leasinga.
- (2) Prije sklapanja ugovora koji je osnova za nastanak izloženosti kreditnom riziku, leasing društvo procjenjuje kreditnu sposobnost primatelja leasinga, kvalitetu, utrživost, raspoloživost, vrijednost i mogućnost naknadne prodaje objekta leasinga te kvalitetu, vrijednost i utrživost instrumenata osiguranja potraživanja.
- (3) Leasing društvo dužno je tijekom trajanja pravnog odnosa koji predstavlja izloženost kreditnom riziku, pratiti poslovanje primatelja leasinga te kvalitetu, utrživost, raspoloživost i vrijednost objekta leasinga i instrumenata osiguranja potraživanja.
- (4) Leasing društvo dužno je uspostaviti primjeren i djelotvoran sustav upravljanja i stalnog praćenja portfelja i pojedinačnih izloženosti koje nose kreditni rizik te osigurati njegovu provedbu, što uključuje:
 - upravljanje portfeljima i pojedinačnim izloženostima koje nose kreditni rizik,
 - prepoznavanje i upravljanje problematičnim potraživanjima po osnovi leasinga,
 - provedbu vrijednosnog usklađivanja i ispravaka vrijednosti za bilančne i ako je primjenjivo za izvanbilančne stavke.
- (5) Leasing društvo dužno je osigurati da diverzifikacija portfelja koji nose kreditni rizik bude u skladu sa strategijom i ciljanim tržištima leasing društva.
- (6) Leasing društvo dužno je utvrditi internu metodologiju koja omogućuje procjenu kreditnog rizika izloženosti prema pojedinim primateljima leasinga, te kreditnog rizika na razini portfelja.

Kreditni proces

Članak 10.

Leasing društvo dužno je uspostaviti i na adekvatan način organizirati kreditni proces leasing posla koji najmanje uključuje:

- proces odobravanja poslova leasinga u kojem je leasing društvo dužno procijeniti kreditnu sposobnost primatelja leasinga te procijeniti kvalitetu, vrijednost i utrživost objekta leasinga i instrumenata osiguranja potraživanja,
- proces praćenja potraživanja u kojem se procjenjuje kreditna sposobnost primatelja leasinga, grupe povezanih osoba s istim i kvaliteta, vrijednost i utrživost objekta leasinga i instrumenata osiguranja potraživanja tijekom trajanja izloženosti i urednost u podmirenju obveza prema leasing društvu,
- analizu kreditnog portfelja koja podrazumijeva kontinuiranu analizu strukture i kvalitete cjelokupnoga kreditnog portfelja i uključuje analizu koncentracijskog rizika sadržanog u portfelju i procjenu budućih trendova strukture i kvalitete kreditnog portfelja,
- postupanje s problematičnim potraživanjima koji podrazumijeva definiranje kriterija povećanog stupnja rizičnosti prema kojima će se pojedini leasing posao smatrati

problematičnim, te postupanje s problematičnim potraživanjima koji trebaju biti predmetom posebnog praćenja zbog povećanog stupnja rizičnosti istih.

Koncentracijski rizik

Članak 11.

- (1) Leasing društvo dužno je donijeti odgovarajuća pravila za identificiranje i mjerenje koncentracijskog rizika koja minimalno uključuju:
 - identificiranje i mjerenje koncentracije koja se odnosi na pojedine osobe i grupe povezanih osoba,
 - identificiranje i mjerenje koncentracije koja se odnosi na skup izloženosti koje povezuju zajednički činitelji rizika kao što su isti gospodarski sektor, odnosno geografsko područje, istovrsni poslovi i
 - identificiranje i mjerenje koncentracije koja se odnosi na cijeli portfelj leasing društva.
- (2) Leasing društvo dužno je donijeti odgovarajuće interne akte za praćenje i umanjene koncentracijskog rizika koje najmanje uključuju:
 - aktivno upravljanje diverzifikacijom kreditnog portfelja,
 - određivanje limita koncentracije.

Ograničenje izloženosti prema pojedinoj osobi i grupama povezanih osoba

Članak 12.

- (1) Leasing društvo, dužno je donijeti te prilikom sklapanja poslova kojima se izlaže kreditnom riziku primjenjivati najmanje sljedeća ograničenja izloženosti tako da najveća izloženost prema pojedinoj osobi/grupi povezanih osoba ne smije prelaziti 20% ukupne izloženosti leasing društva.
- (2) Za izloženost prema državi leasing društvo može vlastitim internim aktima odrediti ograničenja izloženosti različita od onih iz stavka 1. ovog članka.
- (3) Leasing društvo dužno je redovito pratiti i analizirati ukupnu izloženost kako bi osiguralo da izloženost prema pojedinoj osobi/grupi povezanih osoba bude u skladu s ograničenjima iz stavka 1. ovog članka odnosno u skladu s ograničenjima određenim u vlastitim internim aktima.
- (4) Leasing društvo s visinom aktive manjom od 100 milijuna kuna može vlastitim internim aktima odrediti ograničenja izloženosti različita od onih iz stavka 1. ovog članka pri čemu najveća izloženost prema pojedinoj osobi/grupi povezanih osoba ne smije prelaziti 40% ukupne izloženosti leasing društva.

TRŽIŠNI RIZIK

Članak 13.

- (1) Leasing društvo je dužno donijeti odgovarajuća pravila za identificiranje, mjerenje i upravljanje svim tržišnim rizicima kojima je u svom poslovanju izloženo, a naročito u dijelu:
 - valutnog rizika,
 - rizika kamatne stope,

- tržišnog rizika likvidnosti.
- (2) Leasing društvo dužno je donijeti odgovarajuća pravila za identificiranje i mjerenje valutnog rizika koja minimalno uključuju:
- identificiranje i mjerenje neusklađenosti imovine i obveza prema izvorima u pojedinim valutama, uključujući ugovore s valutnom klauzulom,
 - identificiranje i mjerenje neusklađenosti novčanih tokova u stranim valutama, uključujući ugovore s valutnom klauzulom.
- (3) Leasing društvo dužno je donijeti odgovarajuća pravila za identificiranje i mjerenje kamatnog rizika koja minimalno uključuju:
- identificiranje i mjerenje promjene imovine i obveza odnosno financijskog položaja društva s obzirom na promjene kamatnih stopa,
 - identificiranje i mjerenje promjene novčanog toka društva s obzirom na promjene kamatnih stopa.
- (4) Leasing društvo dužno je donijeti odgovarajuća pravila za identificiranje i mjerenje tržišnog rizika likvidnosti koja minimalno uključuju:
- identificiranje i mjerenje promjene financijskog položaja društva s obzirom na mogućnost prodaje imovine po tržišnoj cijeni i u prihvatljivom roku,
 - identificiranje i mjerenje promjene novčanog toka s obzirom na mogućnost prodaje imovine po tržišnoj cijeni i u prihvatljivom roku.
- (5) Leasing društvo treba odrediti adekvatnu strategiju i mjere upravljanja i ograničavanja izloženosti pojedinom tržišnom riziku.

RIZIK LIKVIDNOSTI

Članak 14.

- (1) Leasing društvo dužno je na odgovarajući način identificirati, mjeriti i upravljati rizikom likvidnosti koji uključuje rizik poteškoća s kojima se leasing društvo može susresti u osiguranju sredstava za podmirivanje obveza povezanih s financijskim instrumentima te osiguranju sredstava za ostvarenje strategije i poslovnih ciljeva leasing društva.
- (2) Leasing društvo dužno je donijeti odgovarajuća pravila za identificiranje i mjerenje rizika likvidnosti koja uključuju identifikaciju i mjerenje očekivanih i potencijalnih novčanih priljeva i odljeva, ročne usklađenosti imovine i obveza te analizu izvora.
- (3) Leasing društvo treba odrediti adekvatnu strategiju i mjere upravljanja i ograničavanja izloženosti riziku likvidnosti.

OPERATIVNI RIZIK

Članak 15.

- (1) Leasing društvo dužno je za potrebe upravljanja operativnim rizikom odrediti načela utvrđivanja i klasificiranja događaja operativnog rizika odnosno izvora operativnog rizika.
- (2) Leasing društvo dužno je, u sklopu upravljanja operativnim rizikom, osobito obuhvatiti poslovne promjene, uključujući aktivnosti, procese i sustave, operativni rizik koji se javlja pri

upravljanju projektima i izdvojenim poslovima te značajne rizike u postojećim aktivnostima, procesima i sustavima.

- (3) Leasing društvo dužno je u sklopu utvrđivanja i mjerenja odnosno procjene operativnog rizika uzeti u obzir sve relevantne unutarnje i vanjske čimbenike te obuhvatiti operativni rizik odnosno događaje koji su rezultirali gubicima kao i operativni rizik kojem je leasing društvo izloženo, ali nije rezultirao gubicima.
- (4) Leasing društvo dužno je mjeriti odnosno procijeniti izloženost utvrđenom operativnom riziku uzimajući u obzir mogućnost odnosno učestalost ostvarivanja rizika kao i potencijalni učinak za leasing društvo.
- (5) Leasing društvo dužno je u cilju primjerenog upravljanja operativnim rizikom, a u skladu sa Zakonom, propisima donesenim na temelju tog Zakona i drugim propisima, osobito osigurati:
 - primjereno upravljanje informacijskim sustavom i rizikom informacijskog sustava,
 - primjereno upravljanje rizicima povezanim s izdvojenim poslovima,
 - primjereno upravljanje rizikom prijevare,
 - primjereno upravljanje rizikom usklađenosti i pravnim rizikom,
 - primjereno upravljanje kontinuitetom poslovanja,
 - uspostavu primjerenog sustava za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma.

ZAVRŠNE I PRIJELAZNE ODREDBE

Članak 16.

- (1) Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“.
- (2) Stupanjem na snagu ovog pravilnika prestaje važiti Pravilnik o organizacijskim zahtjevima leasing društava („Narodne novine“ br. 68/2014).
- (3) Leasing društvo dužno je sastaviti Izvještaj o velikim izloženostima (VI) sa stanjem na dan stupanja na snagu ovog Pravilnika na način određen pravilnikom koji propisuje strukturu i sadržaj te način i rokove dostave financijskih i dodatnih izvještaja leasing društava.
- (4) Ako na dan stupanja na snagu ovog Pravilnika izloženosti leasing društva prelaze ograničenja propisana člankom 12. stavkom 1. ovog Pravilnika, leasing društvo dužno je donijeti Plan mjera i rokove u kojima će izloženosti uskladiti s ograničenjima iz članka 12. stavka 1. ovog Pravilnika.
- (5) Leasing društvo dužno je Izvještaj o velikim izloženostima (VI) iz stavka 3. ovog članka dostaviti Hanfi u roku od 30 dana, a Plan mjera iz stavka 4. ovoga članka u roku od 90 dana od stupanja na snagu ovog Pravilnika na način i u skladu s Tehničkom uputom za korištenje servisa unosa WEB obrazaca i dostavu dokumentacije u elektroničkom obliku i Uputom za popunjavanje WEB obrazaca za leasing društva.

KLASA: 011-02/18-05/01
URBROJ: 326-01-550-18-1
Zagreb, 20. rujna 2018.

PREDSJEDNIK UPRAVNOG VIJEĆA

dr. sc. Ante Žigman